

Spor Karakterinin Demografik Nitelikler Açısından İncelenmesi

ORIJİNAL ARAŞTIRMA

Hülya İMAMLI¹,
Gülşah ÜNVER¹

¹Bozok Üniversitesi, Yozgat/Türkiye

Sorumlu Yazar: Hülya İMAMLI,

hulya.imamli@gmail.com

Orcid ID:

<https://orcid.org/0000-0002-6021-2991>

Öz

Bu çalışmanın amacı; üniversitelerin spor bilimleri fakültelerinde ve beden eğitimi ve spor bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin spor karakterinin beş alt boyutta (dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet) farklı değişkenler (cinsiyet, sporculuk yılı, branş, yaş) açısından incelenmesidir. Çalışmaya Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve Yozgat Bozok Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören toplam 63 kadın ve 72 erkek (N=135) öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Jang (2013) tarafından geliştirilen, Görgüt ve Tuncel (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan “Spor Karakter Ölçeği” ve araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS 22.0 programından faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karakter, Kişilik, Spor, Spor karakteri

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 02.05.2018

Kabul Tarihi: 27.06.2018

Online Yayın Tarihi: 30.06.2018

Examination Of Sports Character In Terms Of Demographic Qualifications

ORIGINAL RESEARCH

Hülya İMAMLI¹,
Gülşah Ünver ¹

¹Yozgat Bozok University,
Yozgat/Turkey

Corresponding Author: Hülya
İMAMLI,

hulya.imamli@gmail.com

Orcid ID:

<https://orcid.org/0000-0002-6021-2991>

Abstract

The aim of this study is to investigate the sports character of the sports science faculties and physical education and sports departments students in terms of different variables (honesty, anti-social, compassion, sportsmanship, justice) in five sub-dimensions (gender, year of sports, branch, age). A total of 63 female and 72 male (N = 135) students from Gazi University Faculty of Sport Sciences, Alanya Alaaddin Keykubat University Faculty of Sport Sciences and Yozgat Bozok University School of Physical Education and Sports participated in the study. Data were collected "Sports Character Scale" which was developed by Jang (2013) and adapted to Turkish by Görgüt and Tuncel (2017) and personal information form prepared by the researchers. SPSS 22.0 program was used to analyze the data.

Keywords: Character, Personality, Sport, Sport character

Published Information

Received Date: 02.05.2018

Accepted Date: 27.06.2018

Online Published Date: 30.06.2018

Giriş

Karakter kelimesi sıklıkla kullanılmasına rağmen, nadiren tanımlanır. Yunanca da karakter kelimesi “ devamlı ve kalıcı iz” anlamına gelmektedir. Karakter “kişinin değer yargılarının, uygulamadaki şekli” olarak tanımlanmaktadır (Davidson ve ark., 2004). Stoll ve Beller’a göre (2000) karakter; doğru davranış sergileyebilme, insaniyet gibi kavramların bizim meziyetlerimiz ile doğru orantılı bir biçimde davranışsal olarak ortaya çıktığı şeklidir. Arnold’a göre (1999) karakter; düşünebilme yetisi, seçimlerimiz ile ilgili açık nedenler olması ve basitçe hislerimizi takip etmeme olarak tanımlamakta ve karakterin sosyal ve manevi değerlerinin bir kombinasyonu olduğunu belirtmektedir.

Günümüzde; karakterin karmaşık ve çok yönlü bir kavram olduğu kabul edilmektedir. Hatta bu kavram bazen kişilik kelimesi ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Bredemeier ve Shields 1995). Noddings (2006) Karakter ve kişilik kavramlarının içeriğini net bir şekilde ayırmanın oldukça zor olduğunu ve bu ayırmda ki asıl önemli olanın üzerinde durulan noktanın oluşturduğunu belirtmiştir.

Karakterin gelişimi; bilgi, anlayış, akıl yürütme, bağlılık, alışkanlık ve bazı sosyal ve duygusal becerileri gerektirir (Davidson ve ark., 2004). Spor aracılığıyla karakter gelişimi eğitimcilerin ve akademisyenlerin uzun zamandır ilgi alanında olan bir konudur (Igbunugo 2004, Oelstrom 2003 ve Arnold 1999). Aynı zamanda uzun süredir okul sporlarının da temel amaçlarından biridir (Jennifer, 2002). Spor programlarının sporcu davranışını, etik karar verme becerilerini ve karakter yapısının gelişimini destekleme gücüne sahip olduğuna dair kuvvetli bir inanç vardır (Stoll ve Beller, 2000).

Yarışma sporlarının karakteri olumlu anlamda geliştirdiği fikri Antik Yunan’dan bu yana süre gelmektedir (Bredemeier ve Shields, 2006). Modern tarihte ise; sporun karakter inşa ettiği düşüncesi, 19. yüzyılın İngiltere’sinden gelmektedir. 19. yy. İngiltere’inde, oyun alanlarının yetişkin yaşamında liderler üretmek için gerekli disiplinin eğitim alanı olduğuna ve fiziksel aktivitenin davranış ve değerleri etkileyen çok önemli bir sosyal deneyim olduğuna inanılmaktaydı. İngilizlerin spor yoluyla gençlere aşılamaaya çalıştığı temel erdem; dürüstlük ve adalet duygusuydu. Kurallara uymak, rakibe saygı göstermek, hile yapmamak, iyi bir

kazananın ve kaybedenin nasıl olacağını öğrenmenin iyi bir karakter gelişimine yardımcı olabileceği düşünülüyordu (Robbins, 1996).

Bu fikir daha sonra Atlantik'te ve Birleşik Devletlerinin okullarında ve kültürel olarak da popüler hale gelmiştir. Bugün dahi bu fikir okullar tarafından spor programlarının pozitif karakter gelişimine olumlu etkisi olacağı şeklinde ticari bir ürün olarak kullanılmaktadır (Bredemeier ve Shields, 2006).

Günümüzde spora katılım, yaşamımızın önemli bir parçası olmuştur ve spora katılımın karakter yapısı üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olabilmektedir (JICSE, 2006). Robbins'e göre (1996) bu olumlu ve olumsuz etkiler spor katılımından dolayı değil, sporun doğasından kaynaklı olarak ortaya çıkmaktadır.

Sporun karakter yarattığı düşüncesi geçmişten günümüze devam eden bir düşüncedir. Ancak bu konuda ki tartışma karakterin yönü ile ilgilidir. Bazı araştırmalar sporun karakterde yarattığı değişimlerin olumlu yönde olduğunu iddia ederken, bazıları da bu etkilerin olumsuz yönde olabileceğini savunmaktadır.

Josephien Enstitüsü tarafından yapılan bir çalışmada; sporcu öğrencilerin okula devamlarının daha düzenli olduğu, ders notlarında yaşanan düşmelerin, disiplin problemlerinin ve uyuşturucu türü madde kullanımının daha az olduğunu belirterek sporun karakter gelişimindeki olumlu etkilerinden bahsederken, karşıt görüşler sporla ilişkili aldatma, kendini yüceltme, agresif tutum, saygısız davranışlar gibi sporun karakter üzerine negatif etkileri olduğunu belirtmektedirler. Bu durumda sporun karaktere pozitif etkisi olduğu düşüncesini zayıflatmaktadır (Bredemeier ve Shields, 2006).

Sezen (2016) çalışmasında karakterin bir parçası olarak sayılabilecek ahlak kavramının, yarışma sporları tarafından nasıl etkilediğine dair çalışmada; rekabet durumlarının ve profesyonelliğin spor ahlakı üzerinde farklı yönde etkileri olabileceğinden bahsetmektedir. Spor camiasında görülen "her ne pahasına olursa olsun kazanma" anlayışının spor ahlakı açısından derin problemler yarattığını ve başarının odak hale getirilerek, sürecin görmezden gelindiği, sürecin getirisi olarak yaşanan haksız kazançlar, aldatmaya yönelik davranışların önemsenmediğini belirtmekte ve bu durumun topluma yansımalarının ise; süreç

içerisinde etkisini hissettirecek birçok olumsuz durumu beraberinde getireceğini belirtmektedir.

Diğer bir yandan da araştırmacılar; sporun çok güçlü bir sosyal deneyim olduğunu ve doğru koşullar altında karakter gelişiminde pozitif etkileri olacağını belirtmektedirler (Bredemeier ve Shields, 2006).

Bu çalışmanın amacı; üniversitelerin beden eğitimi ve spor bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin spor karakterinin beş alt boyutta (dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet) farklı değişkenler (cinsiyet, sporculuk yılı, branş, yaş) açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Çalışmaya Gazi Üniversitesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, ve Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesinin spor bilimleri fakültesi ve beden eğitimi ve spor bölümlerinde öğrenim gören toplam N=135 öğrenci katılmıştır.

Yöntem

Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunu; 2017- 2018 eğitim döneminde üniversitelerin beden eğitimi ve spor bölümlerinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Yozgat Bozok Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ve Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesinin Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören toplam N=135 öğrenci katılmıştır.

Verilerin Toplanması

Çalışmada veri toplama aracı olarak; Jang (2013) tarafından geliştirilen, Görgüt ve Tuncel (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan “ Spor Karakter Ölçeği” ve araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. 27 maddeden oluşan Spor Karakter Ölçeğinde dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet olmak üzere beş alt boyut yer almaktadır. Ölçekte “Tamamen Katılıyorum” (5), “Katılıyorum” (4), “Kısmen Katılıyorum” (3), “Katılmıyorum” (2), “Hiç Katılmıyorum” (1), şeklinde sıralanan beşli likert tipi derecelendirme kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, verilerin normallik varsayımı sağlayıp sağlamadığına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edildikten sonra, betimsel istatistik, bağımsız iki grup için t-testi ve One-Way Anova testi kullanılmıştır. Alan yazın incelendiğinde Trochim ve Donnelly, 2006; Gravetter ve Wallnau, 2014; George ve Mallery, 2010 gibi bazı yazarlar verilerin (± 2) arasında yer adığında normal bir dağılıma sahip olduğunu ifade ederken, Kline, 2005 ise çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 3/\pm 10$ arasında dağılıma sahip olduğunda normal bir dağılım gösterdiğini ifade etmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Ölçek Puan Dağılımı

	N	Min.	Max.	Ort.	Ss.	Skewness	Kurtosis
Toplam Puan	135	38,00	135,00	4,10	17,75	-1,447	2,689

Katılımcılardan elde edilen veriler değerlendirildiğinde, ortalama değer (X= 4,10) olduğu görülmektedir. Çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde de katılımcılardan toplanan verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkeni T-Testi Sonucu

	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	t	p
Dürüstlük	Kadın	63	40,15	7,90	,026	,979
	Erkek	72	40,12	7,07		
Anti-sosyal	Kadın	63	20,72	4,29	2,581	,011*
	Erkek	72	18,65	4,84		
Merhamet	Kadın	63	24,38	4,74	-,651	,516
	Erkek	72	24,90	4,56		
Sportmenlik	Kadın	63	13,11	2,79	,096	,924
	Erkek	72	13,06	2,24		
Adalet	Kadın	63	13,30	2,10	-,049	,961
	Erkek	72	13,31	2,11		
Toplam puan	Kadın	63	111,56	18,62	,412	,681
	Erkek	72	110,28	17,05		

Tablo 2 incelendiğinde dürüstlük, merhamet, sportmenlik ve adalet alt boyutlarında sporcuların almış oldukları puanlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermezken, anti-sosyal boyutunda cinsiyete göre kadınlar aleyhine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Erkek sporcuların anti-sosyal ortalamaları ($X=18,65$) kadın sporcuların anti-sosyal alt boyutu ortalamalarına ($X=20,72$) göre düşük bulunmuştur.

Tablo 3. Sporculuk Yılı Değişkeni Anova Sonucu

	yıl	N	Ort.	Ss.	F	p
Dürüstlük	1-6 yıl	68	40,47	6,98713	,728	,485
	7-12 yıl	60	39,46	8,11458		
	13 ve üzeri yıl	9	42,71	5,58911		
Anti-sosyal	1-6 yıl	68	19,79	4,50097	,245	,783
	7-12 yıl	60	19,34	5,07333		
	13 ve üzeri yıl	9	20,42	3,45722		
Merhamet	1-6 yıl	68	24,75	4,51986	,204	,816
	7-12 yıl	60	24,68	4,96937		
	13 ve üzeri yıl	9	23,57	2,87849		
Sportmenlik	1-6 yıl	68	13,36	2,33023	1,545	,217
	7-12 yıl	60	12,68	2,75245		
	13 ve üzeri yıl	9	13,85	1,46385		
Adalet	1-6 yıl	68	13,54	1,74008	1,389	,253
	7-12 yıl	60	12,98	2,48037		
	13 ve üzeri yıl	9	13,85	1,57359		
Toplam-puan	1-6 yıl	68	112,29	15,86497	,739	,480
	7-12 yıl	60	108,82	20,47432		
	13 ve üzeri yıl	9	114,42	7,11471		

Tablo 3 incelendiğinde sporculuk yılı değişkeninin, ölçek alt boyutlarında anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür.

Tablo 4. Branş Değişkeni T-Testi Sonucu

	BRANŞ	N	Ort.	Ss.	t	p
Dürüstlük	Takım	61	39,80	6,72	-,477	,634

	Bireysel	74	40,41	8,02		
Anti-sosyal	Takım	61	19,03	4,49	-1,356	,177
	Bireysel	71	20,14	4,82		
Merhamet	Takım	61	24,80	4,20	,326	,745
	Bireysel	74	24,54	4,99		
Sportmenlik	Takım	61	13,11	2,21	,108	,914
	Bireysel	74	13,06	2,74		
Adalet	Takım	61	13,08	2,11	-1,151	,252
	Bireysel	74	13,50	2,08		
Toplam-puan	Takım	61	109,83	16,31	-,629	,531
	Bireysel	71	111,78	18,96		

Tablo 4’de Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin; spor karakteri ölçeğinin alt boyutlarından dürüstlük, anti-sosyallik, merhamet, sportmenlik ve adalet ölçek alt boyutlarında almış oldukları puanlar, branş (takım veya bireysel spor) değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir. Bu durum sporcuların ilgilendikleri branşın takım sporu veya bireysel spor olmasının alt boyutlar üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 5. Yaş Değişkeni One - Way Anova Sonucu

	Yaş	N	Ort.	Ss.	F	p	Anlamlı fark
Dürüstlük	17-23 yaş	122	39,62	7,53	3,170	,045*	17/23 yaş ile 24/30 yaş
	24-30 yaş	11	45,09	4,01			
	31 yaş ve üzeri	2	44,50	7,77			
Anti-sosyal	17-23 yaş	120	19,40	4,73	1,472	,233	
	24-30 yaş	10	21,90	3,78			
	31 yaş ve üzeri	2	21,50	4,94			
Merhamet	17-23 yaş	122	24,50	4,74	,844	,432	
	24-30 yaş	11	25,90	3,26			
	31 yaş ve üzeri	2	27,50	3,53			
Sportmenlik	17-23 yaş	122	13,04	2,59	,157	,855	
	24-30 yaş	11	13,45	1,43			
	31 yaş ve üzeri	2	13,50	2,12			
Adalet	17-23 yaş	122	13,28	2,16	,139	,870	
	24-30 yaş	11	13,45	1,57			
	31 yaş ve üzeri	2	14,00	1,41			
Toplam puan	17-23 yaş	120	109,97	17,99	1,764	,175	
	24-30 yaş	10	119,80	11,82			
	31 yaş ve üzeri	2	121,00	19,79			

Tablo 5 incelendiğinde; yaş değişkenine göre ölçeğin dürüstlük boyutunda 1. grup (17-23 yaş) ($X=39,62$) ile 2. grup (24-30 yaş) ($X= 45,09$) ortalamaları arasında 2. grup lehine anlamlı fark bulunmuştur. Bu durum; sporcuların yaşı arttıkça dürüstlük seviyelerinde artış görüldüğü şeklinde yorumlanabilir.

Tartışma ve Sonuç

Çalışma kapsamında toplanan veriler istatistiksel analizlere tabi tutulmuş ve ilgili literatürde yer alan diğer çalışmalar ile karşılaştırılmıştır. Buna bağlı olarak beden eğitimi ve spor bölümlerinde okuyan sporcu öğrencilerin ortalama değerleri ($X= 4,10$) spor karakterlerinin olumlu mana da yüksek olduğunu göstermektedir. Sporun karakter yarattığı fikri özellikle son zamanlarda değişen dünya ile birlikte farklı yorumlara maruz kalmasına rağmen Antik Yunan'dan beri kabul gören, okullarda eğitim sistemlerinin içerisinde, bu amaca yönelik olarak yer alan bir düşüncedir (Bredemeier ve Shields, 2006).

Tablo 2 incelendiğinde; dürüstlük, merhamet, sportmenlik ve adalet alt boyutlarında sporcuların almış oldukları puanlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermezken, anti-sosyallik boyutunda cinsiyete göre erkekler lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu durum kadın sporcuların erkek sporcular ile kıyaslandığında daha anti-sosyal olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. İlgili sorular açısından incelendiğinde kadın sporcu öğrencilerin, takım içerisinde ya da rakibine karşı negatif tutumlar sergilemesinin daha olası olduğu ve etik dışı davranışları daha kolaylıkla kabul ettiği görülmekte ve kazanmak için her yolun kabul edilebilir olduğu anlayışının daha baskın olduğu söylenebilir. Anti-sosyallik durumunun sporcu öğrenciler arasında cinsiyetlere göre farklılık göstermesinin pek çok sebebi olabilir. Ancak en önemli sebeplerden bir tanesi kadının içinde yaşadığı toplum ve sosyal çevredir. Toplumsal yapı, görelî denge ve birliğin yanı sıra çeşitli zıtlıkları, çatışmaları ve eşitsizlikleri de bünyesinde barındırır. Bu unsurlardan en önemlilerinden biri toplumsal cinsiyet ayrımı ve ona dayalı haksız tanımlama, konumlandırma ve uygulamalardır (Bingöl,

2014). Bu gibi nedenlerden dolayı özellikle ülkemizde sosyal çevre içerisinde kendine erkeklere oranla daha az yer bulan kadın, bu durumun sonucu olarak kendini gerçekleştirme imkanlarına daha az erişmekte ve bununla bağlantılı olarak; duygu kontrolü, empati kurma, kazanma ve başarıma arzusu, yenilgiyi kabullenme gibi doğal insancıl duyguları; spor gibi insanda güçlü duygular oluşturan durumlar sırasında daha az deneyimlemektedir. Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına göre; toplumda bireyler diğer insanları seyrederek ve gözlem yaparak, onların yaptığı davranışın pekiştirildiğini veya cezalandırıldığını gözlemleyerek öğrenirler (Korkmaz, 2003 ve Ültanır, 1997). Sosyal öğrenme kuramı, insan davranışlarının, bilişsel, davranışsal ve çevresel faktörlerin karşılıklı etkileşimi ile gerçekleştiğini savunmaktadır (Ergün, 2004). Bu açıdan, bireylerin sosyal deneyimlerinin onların karakterlerinin şekillenmesinde rol aldığı söylenebilir. Yetersiz sosyalleşme sonucu, yetersiz deneyimlemenin, kadın sporcuların olumsuz tutum ve davranışlarının altında yatan sebeplerden biri olduğu düşünülebilir.

Tablo 3'e göre sporculuk yılı, ölçek alt boyutlarında anlamlı bir farklılık yaratmamıştır. Bu durum, sporcuların spor yapma sürelerinin karakter yapılarında bir değişiklik meydana getirmediği söylenebilir.

Tablo 4 incelendiğinde sporcu öğrencilerin takım ya da bireysel spor ile uğraşmalarının ölçek alt boyutlarında anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği görülmüştür. Erdener (2010) röportajında; takım sporlarında paylaşma, yardımlaşma, başarıya ortak olma, ortak haz alma duygusunun hakim olduğunu sporcuların hatayı paylaşabildiğini ya da yapılan hatanın başka bir sporcu tarafından telafi edebilir olduğunu ancak; bireysel sporlarda, sporcunun yalnız olduğunu, her türlü sorumluluğun sporcuya ait olduğu vurgulamış ve şunu da eklemiştir "*Sosyalleşmede takım sporları daha etkin görünür ise de kanımca ikisi arasında fark yoktur.*" (SASEV, 2010). Şahin (2012) çalışmasında; elit seviyede spor yapan takım sporcusu ve bireysel sporcuların iletişim beceri puanları karşılaştırmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 5 incelendiği yaş değişkeni, dürüstlük alt boyutunda 1. grup (17-23 yaş) ve 2. grup (24-30 yaş) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu durum göstermektedir ki; yaş ilerledikçe sporcu öğrencilerin dürüstlük seviyeleri arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Sporcuların karakteristik yapısı, cinsiyet, yaş, sosyalleşme düzeyi gibi faktörlerden etkilenmekte ve buna bağlı olarak özellikle sportif aktiviteler sırasında deneyimledikleri durumlar karşısında verdikleri reaksiyonların temelini oluşturmakta, karakterlerinin bir parçası olarak davranışlarında şekil bulmaktadır. Sporun karakter yarattığı düşüncesi bazı açılardan doğru olarak kabul edilebilir ancak; karakterin yönünün hangi tarafta olacağı bir soru işaretidir.

Özellikle günümüzde başarı odaklı spor anlayışı benimsenmiştir. Odak noktasındaki bu değişim, sporcu karakterinin profilinde de değişimler meydana getirmesi kaçınılmazdır. Araştırmacılar da bu değişimleri ortaya koymak için farklı nitelikte çalışmalar yapmaktadır. Bireylerin karakter ve kişilik yapısının belirlenmesi adına yapılan çalışmalar farklı değişkenler üzerinden ilerlemektedir. Çünkü karakter ve kişilik tek boyutlu kavramlar değil pek çok bileşenden oluşan bir bütündür.

Kirkcaldy ve ark. (2012) tarafından yapılan çalışma, düzenli egzersiz yapmanın olumlu benlik imajı anlamında pozitif etkileri olduğunu ve spor yapan bireylerin alkol ve madde bağımlılığına karşı daha dirençli bireyler olduğunu saptamıştır.

Talbot (2001) çocukların beden eğitimi almalarının kendilerine ve başkalarına karşı saygıyı geliştirmelerine, zihin ve beden bütünlüğüne katkıda bulunmalarına yardımcı olduğunu, özgüven ve benlik saygısını geliştirdiğini, sosyal gelişimi, bilişsel gelişimi ve akademik başarıyı arttırdığını vurgulamaktadır.

Avrupa Konseyi raporu, spor hakkında; diğer insanlarla tanışmak ve iletişim kurmak, farklı sosyal roller almak, belirli sosyal becerileri (başkalarına karşı hoşgörü ve saygı gibi) öğrenmek ve takım/kollektif hedeflere (işbirliği ve uyum gibi) uyum sağlamak için fırsatlar sunduğunu ve yaşamın geri kalanında mevcut olmayan duygusal deneyim sağladığını belirtmektedir (Svoboda, 1994).

Tiryaki ve ark. (1991) çalışmasında; spor yapan bireylerin yapmayanlar ile kıyaslandığında daha sosyal ve duygusal açıdan dengeli olduklarını belirlemiştir. Düzenli spor yapan bireylerin; neşeli, sosyal durumlarda liderlik eğiliminde olan, aşağılık duygusuna daha az eğilimli olan, daha sakin, daha aktif kişilik yapısına sahip olduklarını belirtmiştir.

Tazegül (2014) çalışmasında; verilen spor eğitiminin öğrencilerin kişilikleri üzerinde etkisi olduğunu, nevrotik kişilik boyutunun skorunda bir azalma olduğunu, dışa dönüklük yumuşak başlılık ve sorumluluk boyutlarının skorlarında ise artma olduğunu belirlemiştir.

Sezen (2017) çalışmasında sporun karakter inşa ettiği düşüncesinin spor dünyasında kabul gören bir fikir olmasına karşın, rekabet içeren sporun karakter gelişimine negatif etkileri bulunduğunu bildiren kanıtlar da bulunduğunu belirtmektedir. Rekabetin ahlaki problemler yaratabildiğini, prososyal davranışı azaltabildiğini ve antisosyal davranışı artırabildiğini belirtmektedir (Lemyre ve ark. 2002'den akt. Sezen, 2017). Rekabetin kazanma ve kaybetme yönüne vurgu yapıldığında, sporcular olumsuz sosyal davranışlar gösterebilmektedir. Ayrıca araştırma sonuçları da rekabet ortamında aldatma, kurallara aykırı davranış, kasıtlı olarak rakibi sakatlama gibi davranışların yaşandığını göstermektedir (Kavussanu ve ark. 2006'dan akt. Sezen 2007).

Görüldüğü üzere sporun karakter yapısı üzerine pek çok olumlu ve olumsuz etkisi olabilmektedir. Bu nedenle sporun, karakter yapısı üzerinde önemli bir etkisi olduğu söylenebilir. Ancak sporun, kişinin karakterine olumlu ya da olumsuz etkisinin olup olmayacağına tamamen kişinin deneyimleyeceği durumlar, bireysel faktörlerin gölgesinde şekillenmektedir.

Kaynakça

- Arnold, P. (1999). The virtues, moral education and practice of sport. *Quest*. Vol: 51.
- Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye’de kadınlık. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (Özel Sayı I)*: 108-114.
- Bredemeier, B. L. ve Shield, D. L (2006). Sports and character development. *Research Digest*, Series 7, No. 1. Washington, District of Columbia: President’s Council on Physical Fitness and Sport.
- Bredemeier, B. L. ve Shield, D. L. (1995). *Character development and physical activity*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Davidson, M. L, Moran-Miller, K. ve Beedy, J. P. (2004) "Performance and moral. Character: a blueprint for developing character in competitive contexts." *Center for the 4th and 5th Rs.*: 1-23.
- Ergün, M. (2004). *Sınıfta motivasyon*. (Ed. Karip, Emin) Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Görgüt, İ., & Tuncel, S. (2017). Spor karakter ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması. *Sportmetre*, 15 (3), 149-156.
- Igbanugo, V. C. (2004). Perspective view of nigerian university games. In Anugweje K.C. (ed.) *Multidimensional approach to sport development through the university system*. Port Harcourt University of Port Harcourt Press.
- Jennifer, B. (2002). *Positive character development in school sport programmes*. Eric clearing house on teaching and teacher education, Washington DC.
- Josephine Institute Center for Sports Ethics (2006). *Survey of high school athletes 2006: are coaches teaching our young athletes the right way to play?* CA: JICSE.
- Kirkcaldy, B.D., Shephard, R.J., Siefen, R.G. (2012). The relationship between physical activity and self- image and problem behaviour among adolescents. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*. Nov;37(11):544-50.
- Korkmaz, İ. (2003). *Sosyal öğrenme kuramı*. (Ed. Yeşilyaprak, Binnur) Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Noddings, N. (2006). Principles, feelings and reality. *School Field*, vol. 4, 1: 9-21.
- Oelstrom, T. (2003). Building the dream house with a foundation of character. *American Journal of Education* 96(4) 469-495.
- Robbins, S. (1996). (2018, 10 Eylül) Does sport built character?. Erişim adresi:
http://rcga.org/_uploads/documents/L2P/EN/pg_026-027_Does%20sport%20build%20character_.pdf
- SASEV. (2010). (2018, 1 Eylül). Prof. Dr. Uğur Erdener ile Söyleşi. Erişim adresi: www.sasev.com.tr (01.09.2018)
- Sezen, Balçıkınlı, G . (2016). (2018, 8 Ağustos). Yarışma sporlarının ahlaksal amacı. *Spor ve Performans Araştırmaları. Dergisi*, 8 (1), 47. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/omuspd/issue/27059/284748>
- Stolls, S. K. ve Keller, J. M. (2000). *Do sports build character?* In J. R. Gerdy, Sports in School: The Future of an Institution. New York Teachers College Press pp. 18 – 30.

Svoboda, B. (1994). *Sport and physical activity as a socialisation environment: Scientific Review Part 1.*

Strasbourg, France: Council of Europe; 1994.

Şahin, N. (2012). Elit düzeyde takım sporu ve bireysel spor yapan iki grubun iletişim becerilerinin karşılaştırılması. *Spormetre. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2012; 10(1):13-16.

Talbot ,M. (2001). *The case for physical education.* In: Doll-Tepper G, Scoretz D, eds. World Summit on Physical Education. Berlin, Germany: ICSSPE; 2001:39-50.

Tazegül, Ü. (2014). Sporun kişilik üzerindeki etkisinin araştırılması. *The Journal of Academic Social Science Studies.* 25-1 : 537-544.

Tiryaki, Ş., Erdil G., Acar M., Emlek Y. (1991). Sporcu ve sporcu olmayan gençlerin kişilik özellikleri. *Spor Hekimliği Dergisi*, 26(1), s:19-23.

Ültanır, Y. G. (1997). *Öğrenme kuramları.* Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.